

Investigating the Role of Academic Stressors and Educational Environment on Academic Burnout and Academic Procrastination of Student Teachers at Farhangian University

Katayoon Hamidizadeh¹, Hadis Khosrobeigi² & Reza Bayat³

¹ Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Iran, Tehran. (Corresponding author) K_hamidizadeh@cfu.ac.ir

² , B.A. in Education, Farhangian University, Arak, Iran. hadiskhosrobeigi1382@gmail.com

³ B.A. in Guidance and Counseling, Farhangian University, Arak, Iran. reazabayat6908@gmail.com

Abstract

The present study aimed to investigate the role of academic stressors and educational atmosphere on academic burnout as well as academic procrastination of student teachers at Farhangian University. For this purpose, descriptive analytical method of correlation type, in the form of structural equation modeling was used. The statistical population of this research included all student teachers of Farhangian University in Arak Province in the academic year of 2023-2024. From this society, 100 student teachers were selected as samples using random sampling method. In order to collect information, questionnaires related to academic procrastination, academic burnout, academic stressors as well as perception of educational atmosphere were used. The statistical method of structural equation modeling and Smart PLS software were used to analyze the collected data. In examining the external models, three criteria of reliability, convergent validity, divergent validity, and combined reliability were used, as well as to examine the mediating effect, the bootstrapping test and coefficient of determination were used to evaluate the internal model. The results show that procrastination has a positive and significant effect on academic burnout. Also, academic stressors have positive and significant effect on procrastination and academic burnout. Also, creative atmosphere has a negative and significant effect on academic burnout and academic stressors have negative effect on creative atmosphere.

Keywords: academic stressors, educational atmosphere, academic procrastination, academic burnout, student teachers, Farhangian University.

Received: 2024/09/23 ; Received in revised form: 2024/11/24 ; Accepted: 2024/12/07 ; Published Online: 2024/12/08

How To Cite: Hamidizadeh, K.; Khosrobeigi, H.; Bayat, R., (2024),. Investigating the Role of Academic Stressors and Educational Environment on Academic Burnout and Academic Procrastination of Student Teachers at Farhangian University, *Journal of Research in Instructional Methods*, 2 (3), 91-115. doi: <https://doi.org/10.22091/JRIM.2024.11368.1100>

Published by: University of Qom

© The Author(s)

Article type: Research

Introduction

This research examines academic burnout and academic procrastination among Farhangian University students and their relationship with academic stressors and creative educational atmosphere. Academic burnout is related to various factors, including academic, social and family pressures, which can lead to mental disorders such as anxiety and depression (Garcia et al., 2023; Mehmet Aslan et al., 2020). This situation reduces motivation and academic performance. Research shows that academic pressures can lead to a decrease in students' concentration and morale (Aihi and Ahanaka, 2019). Therefore, the management of academic burnout and procrastination in Farhangian University is of great importance, because this university is responsible for training future teachers who must be physically and mentally healthy and capable (Yun Lu et al., 2021).

Research findings

In the model study, the components of each questionnaire were first obtained based on the average of the related questions, and then the components were used as indicators in the model. In structural equation modeling using the partial least squares method, criteria were considered for evaluating the external model (measurement model) and the internal model (structural model).

In structural equation modeling using the partial least squares method, criteria were considered for evaluating the external model (measurement model) and the internal model (structural model). The measurement model deals with the relationship between latent variables and indicators. In order to evaluate the measurement model (external model), the reliability and validity of the constructs and indicators are evaluated. The studies showed that the Cronbach's alpha and composite reliability criteria for each of the model constructs were greater than 0.7, which indicates that all constructs had the necessary reliability. Also, the Ave value for all the constructs was more than 0.5, which indicates the confirmation of convergent validity. To evaluate the divergent validity using the HTMT criterion, studies were conducted and thus the divergent validity was also confirmed. In order to evaluate the structural model (internal model), first the significance of the factor loadings was examined using the bootstrap method to obtain t values, the results of which are presented in the table below, and the results showed that all of them were significant and had factor loadings greater than 0.5. Also, the variance inflation factor (VIF) was used to examine multiple collinearity, and the VIF values calculated for all components were less than 5. Therefore, there is no collinearity problem. The results show that procrastination has a positive and significant effect on academic burnout. In addition, academic stress on procrastination, and academic stress on academic burnout have positive and significant effect. Also, creative atmosphere has a negative and significant effect on academic burnout and academic stress on creative atmosphere as well. Also, the indirect effect of academic stressors on academic burnout

through creative climate is also significant, and given the positive path coefficient obtained, the type of effect is positive. However, the indirect effect of academic stressors on academic burnout through procrastination is not significant.

Conclusion

The present study was conducted with the aim of investigating the role of academic stressors and educational atmosphere on academic burnout and academic procrastination of student teachers of Farhangian University in Arak Province. The final model showed that academic stressors do not have a direct effect on academic burnout, but they have an indirect effect on it through the mediation of creative educational atmosphere and academic procrastination. These results are in line with the findings of previous studies. The results show that academic stressors can cause procrastination and eventually lead to academic burnout, because students use coping styles such as procrastination to deal with stress and anxiety when faced with academic pressures. In addition, the creative educational atmosphere has a negative and significant effect on academic burnout and can be effective in reducing academic pressures. The findings emphasize the need to provide creative and supportive educational environments in universities, which can reduce procrastination and academic burnout. As a result, it is suggested that Farhangian University officials focus on strengthening the creative educational atmosphere and use students' opinions in their educational and cultural decisions.

Resources

- García Padilla, A. A., Escorcía Bonivento, C. V., & Perez Suarez, B. S. (2017). Síndrome de burnout y sentimiento de autoeficacia en profesores universitarios. *Propósitos y Representaciones*, 5 (2), 65–126.
- Aslan, M., Kosir, S., & Levidze, M. (2020). Theoretical foundations of adolescent development through Tagiuri's taxonomy: Analysis of educational setting as an organizational climate. *The Open Psychology*, 13(1).
- Aihie, O. N., & Ohanaka, B. I. (2019). Perceived academic stress among undergraduate students in a Nigerian university. *Educational and Social Research*, 9 (2), 56–66.
- Luo, Y., Liang, J., & Jiang, Y. (2021). The effect of positive perfectionism on academic burnout among middle-school students: Mediating role of emotional stability and moderating effect of teacher-student relationships. *International Secondary Education*, 9(4), 115–123.
- Shaikh, N., & Chandio, J. A. (2024). Effects of Depression on Students' Academic Performance. *Academy of Education and Social Sciences Review*, 4(2), 274–284..
- Shankland, R., Kotsou, I., Vallet, F., Bouteyre, E., Dantzer, C., & Leys, C. (2018). Burnout in university students: The mediating role of sense of coherence on the relationship between daily hassles and burnout. *Higher Education*, 1–23.
- Tovkanets, H., & Korolovich, O. (2024). The educational environment as a factor in optimizing the training of a creative teacher in a higher education institution. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: «Pedagogy. Social Work*, 1 (54), 216–219. [In Russian]
- Tukaev, S. V., Vashka, T. V., & Dolgova, O. M. (2013). The relationships between emotional burnout and motivational, semantic, and communicative features of psychology students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 82, 553–556.

- Luo, Y., Liang, J., & Jiang, Y. (2021). The effect of positive perfectionism on academic burnout among middle-school students: Mediating role of emotional stability and moderating effect of teacher-student relationships. *International Secondary Education*, 9(4), 115–123.
- Vildanov, I., Bogoudinova, R., & Safin, R. (2023). Creative environment of scientific and educational environment: Methodology, technology of professional and personal development. *Kazan Pedagogical*, (3), 23–30. [In Russian]

بررسی نقش فشارزاهای تحصیلی و جو آموزشی بر فرسودگی تحصیلی و اهمال کاری تحصیلی دانشجویان معلمان دانشگاه فرهنگیان

کتایون حمیدی زاده^۱، حدیث خسروی بیگی^۲ و رضا بیات^۳

^۱ استادیار گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) K_hamidizadeh@cfu.ac.ir

^۲ کارشناسی امور تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، اراک، ایران. hadiskhosrobegi1382@gmail.com

^۳ کارشناسی راهنمایی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، اراک، ایران. reazabayat6908@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش فشارزاهای تحصیلی و جو آموزشی بر فرسودگی تحصیلی و اهمال کاری تحصیلی دانشجویان معلمان دانشگاه فرهنگیان صورت گرفت. به همین منظور از روش توصیفی تحلیلی از نوع هم‌بستگی و در قالب مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانشجویان معلمان دانشگاه فرهنگیان استان مرکزی در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود. از این جامعه به روش نمونه‌گیری تصادفی ۱۰۰ دانشجوی معلم به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه‌های اهمال کاری تحصیلی، فرسودگی تحصیلی، فشارزاهای تحصیلی و ادراک جو آموزشی استفاده شد. جهت تحلیل داده‌های گردآوری شده از روش آماری مدل‌سازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار Smart PLS استفاده شد. در بررسی مدل‌های بیرونی از سه معیار پایایی، روایی هم‌گرا و روایی واگرا و پایایی ترکیبی و نیز برای بررسی اثر واسطه‌ای از آزمون بوت استرپ و ضریب تعیین برای ارزیابی مدل درونی استفاده شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که اهمال کاری بر فرسودگی تحصیلی، فشارزاهای تحصیلی بر اهمال کاری و فشارزاهای تحصیلی بر فرسودگی تحصیلی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارند. همچنین جو خلاق بر فرسودگی تحصیلی و فشارزاهای تحصیلی بر جو خلاق تأثیر منفی و معنی‌داری دارند.

کلید واژه‌ها: فشارزاهای تحصیلی، جو آموزشی، اهمال کاری تحصیلی، فرسودگی تحصیلی، دانشجویان معلمان، دانشگاه فرهنگیان

^۱ تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۲؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۹/۰۴؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۷؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۹/۱۸

استاد: حمیدی‌زاده، کتایون؛ خسروی‌بیگی، حدیث؛ بیات، رضا. (۱۴۰۳). بررسی نقش فشارزاهای تحصیلی و جو آموزشی بر فرسودگی تحصیلی و اهمال کاری تحصیلی دانشجویان معلمان دانشگاه فرهنگیان، *پژوهش در روش‌های آموزش*، ۲ (۳)، ۹۱-۱۱۵

doi: <https://doi.org/10.22091/JRIM.2024.11368.1100>

نوع مقاله: پژوهشی

© نویسنده‌گان

ناشر: دانشگاه قم

مقدمه

یکی از دغدغه‌های هر نظام آموزشی موفقیت یا شکست یادگیرندگان خود در امر تحصیل است به همین دلیل توجه به تحصیل و پیشرفت تحصیلی از جمله مهم‌ترین برنامه‌های هر کشوری می‌باشد. برنامه‌ریزی دقیق و اصولی برای بهره‌وری بیشتر از امکانات موجود و ارتقای کیفی آموزش و بهبود عملکرد تحصیلی، متناسب با دنیای درحال تغییر کنونی از جمله مسئولیت‌های مهم مسئولان و برنامه‌ریزان نظام‌های آموزشی است (کلمن^۱، ۲۰۱۸). پرداختن به فرسودگی تحصیلی و پیشگیری از آن با اجرای برنامه‌های آموزشی و سیستم‌های حمایتی مؤثر برای سیاست‌گذاران و مربیان مهم است. (رحمت پور و همکاران، ۲۰۱۹) برای بهبود آموزش‌ها و افزایش کارایی نظام‌های آموزشی، لازم است که به ارزیابی عملکرد و پیشرفت تحصیلی فراگیران به‌خصوص دانشجویان به‌عنوان یکی از عناصر مهم نظام آموزشی اقدام شود تا از این راه بتوان بر روی عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان تمرکز کرد و راهکارهای لازم برای ارتقا و بهبود آن پیشنهاد داد. در این زمینه هرساله کشورها بخشی از درآمد خود را برای توسعه و پیشرفت آموزش عالی صرف می‌کنند. اما برخی عوامل وجود دارند که موجب هدر رفتن بخشی از این سرمایه‌گذاری می‌شوند در بررسی علل این پدیده از جمله عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان می‌توان به عوامل روان‌شناختی اشاره کرد از جمله ویژگی‌های روان‌شناختی مهمی که پیشرفت تحصیلی دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهد فرسودگی تحصیلی است (حسین‌پور و همکاران، ۲۰۱۶). در ابتدا مفهوم فرسودگی^۲ به حوزه خدمات انسانی همچون شاغلین مربوط بود؛ اما امروزه پژوهشگران معتقدند فرسودگی تحصیلی^۳ توسط دانشجویان و دانش‌آموزان نیز تجربه می‌شود. فرسودگی تحصیلی حالتی از خستگی و بی‌انگیزگی ناشی از فشار بیش‌ازحد تحصیلی است. فرسودگی تحصیلی باعث هدر رفتن توانایی‌ها و استعدادهای نیروی انسانی می‌شود. آینده تحصیلی افراد را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. به‌طور

¹ Coleman

² Burnout

³ Academic Burnout

کلی فرسودگی حالتی از خستگی ذهنی و هیجانی است که حاصل سندرم استرس مزمن مانند گران‌باری، نقش فشار و محدودیت زمانی و فقدان منابع لازم برای انجام دادن وظایف و تکالیف محول شده است (لی^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). فرسودگی تحصیلی شامل سه مؤلفه خستگی هیجانی^۲، بی‌علاقگی^۳ و ناکارآمدی^۴ است. خستگی هیجانی که اشاره به احساس خالی شدن و تهی شدن از منابع هیجانی فرد دارد، به‌عنوان مؤلفه استرس فردی مورد ملاحظه قرار می‌گیرد. بی‌علاقگی اشاره دارد به پاسخ‌های منفی بدبینانه یا بیش‌ازحد با بی‌رغبتی به سایر افراد در محل کار که مؤلفه بین‌فردی فرسودگی را نشان می‌دهد سرانجام ناکارآمدی اشاره به حس کارایی پایین و احساس کاستی در شایستگی و میزان باروری فرد دارد که مؤلفه خودارزیابی فرسودگی را شامل می‌شود (کیم^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). همچنین فرسودگی تحصیلی در موقعیت‌های آموزشی با ویژگی‌هایی مانند نگرش بدبینانه و بدون حساسیت نسبت به مطالب درسی و خستگی ناشی از الزامات مربوط به مطالعه و احساس پیشرفت ضعیف در امور تحصیلی مشخص می‌شود (شانکلند^۶ و همکاران، ۲۰۱۸). باید توجه داشت که فرسودگی تحصیلی در محیط آموزشی علائمی مانند بی‌علاقگی نسبت به مطالب درسی، عدم تمایل به حضور مستمر در کلاس، عدم مشارکت در فعالیت‌های کلاسی و غیبت‌های مکرر را در پی دارد (مرزوقی و همکاران، ۲۰۱۳). پژوهش‌های گسترده‌ای در زمینه‌ی برخی از ابعاد فرسودگی تحصیلی و نتایج فرسودگی تحصیلی انجام گرفته است از جمله: اوپرینا و پراهارا^۷ (۲۰۱۹) در مصاحبه با دانشجویان نشان دادند که دانشجویان نسبت به مشغله‌های روزمره خود احساس خستگی جسمی و روحی دارند، مانند این‌که مجبورند بعد از یک روز کاری به دانشگاه بروند. دانشجویان احساس می‌کنند نمی‌توانند احساسات خود را کنترل کنند. از این‌رو، آن‌ها کمتر به دیگران اهمیت می‌دهند و نمی‌توانند

¹ Young Lee

² Emotional Exhaustion

³ Lack of Interest

⁴ Inefficiency

⁵ Boram Kim

⁶ Shankland

⁷ Orpina, & Prahara

احساسات خود را به دیگران ابراز کنند. دانشجویانی گفتند که می‌خواهند فعالیت‌های دانشگاهی خود را ترک کنند زیرا احساس سنگینی در فعالیت‌های دانشگاهی دارند، دانشجویان اظهار داشتند که با تکالیفی که استاد ارائه می‌کند احساس سنگینی می‌کنند و گاهی اوقات احساس می‌کنند نمی‌توانند وظایف خود را انجام دهند بنابراین تکالیفی را که استاد ارائه می‌کند انجام نمی‌دهند. فرسودگی تحصیلی تأثیر نامطلوب قابل توجهی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی دارد. دانش‌آموزانی که فرسودگی تحصیلی را تجربه می‌کنند، کاهش کیفیت یادگیری را تجربه خواهند کرد. اوکتیا^۱ (۲۰۲۲) دریافت که فرسودگی تحصیلی نیز با کارآمدی مدرسه هم‌بستگی منفی دارد؛ بنابراین هرچه میزان فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان بالاتر باشد، کارآمدی مدرسه پایین‌تر خواهد بود. براین اساس، پژوهشگران به این حقیقت دست یافته‌اند که به‌طور کلی فرسودگی تحصیلی تأثیر منفی بر یادگیری و افزایش کارآمدی در یادگیری دارد که این امر مانع دستیابی به رسالت‌ها و هدف‌های آموزشی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی می‌شود (سیف، ۲۰۱۷). البته باید توجه داشت با وجود پژوهش‌های زیادی که درباره ابعاد مختلف فرسودگی تحصیلی انجام شده است؛ اما پژوهش‌های چندان زیادی وجود ندارد که در قالب یک متغیر واحد به مفهوم فرسودگی تحصیلی پرداخته باشد.

پژوهش‌ها حاکی از آن است که اهمال‌کاری تحصیلی^۲ باعث افزایش فرسودگی تحصیلی می‌شود. اهمال‌کاری تحصیلی یک وضعیت است که در آن دانشجویان به‌طور مداوم از تعهد به تحصیل و انجام وظایف مرتبط با امور آموزشی خود دست برمی‌دارند. این موضوع می‌تواند به تأخیر یا عدم تکمیل وظایف تحصیلی، کاهش عملکرد تحصیلی و در نهایت قطع روابط تحصیلی یا ترک تحصیل منجر شود. تحقیقات نشان می‌دهد که اهمال‌کاری تحصیلی می‌تواند به عواقب جدی مانند افزایش احتمال انحراف اجتماعی، مصرف مواد مخدر، جرم و جنایت جوانان و حتی افسردگی و اضطراب منجر شود (مهمت

^۱ Oktia

^۲ Academic Procrastination

اصلان^۱ و «همکاران»، (۲۰۲۰). از طرف دیگر، تحقیقات نشان داده است که افزایش اهمال‌کاری تحصیلی با کاهش عملکرد تحصیلی همراه است (شیخ^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). سهل‌انگاری تحصیلی یا اهمال‌کاری تحصیلی می‌تواند علل مختلفی داشته باشد از جمله عدم حمایت در طول فرآیندهای رشد، مانند فرآیندهای اجتماعی، عاطفی و روانی که می‌تواند منجر به آسیب شدید در بزرگسالی شود (مهمت اصلان و همکاران، ۲۰۲۰). علاوه بر این، اهمال‌کاری از نظر تأیید منابع در مقالات دانشجویان و عدم آگاهی در استناد می‌تواند به عدم صداقت تحصیلی در بین دانشجویان منجر شود (بازیلکانوفا^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). علاوه بر این، اهمال‌کاری تحصیلی در ثبت فعالیت‌های مدیریت دانشگاهی، مانند حضور و غیاب دانش‌آموزان، می‌تواند منجر به خطا و آسیب به همه طرف‌های درگیر در فرآیند تدریس و یادگیری شود (ساراناف^۴ و همکاران، ۲۰۲۱). این عوامل مجموعاً به اهمال‌کاری تحصیلی و آثار زیان‌بار آن بر دانش‌آموزان و مؤسسات آموزشی منجر می‌شود. چشم‌انداز نظری که می‌تواند فراتر از سطح فردی به تبیین فرسودگی تحصیلی بپردازد جو گروه‌های آموزشی است (همتی و صادقی، ۲۰۱۹). مفهوم محیط آموزشی خلاق شامل جنبه‌های فیزیکی، اجتماعی و روانی محیط یادگیری است که خلاقیت و نوآوری را در بین دانشجویان پرورش می‌دهد (بابنکو^۵، ۲۰۲۲). این شامل ایجاد شرایطی است که خلاقیت دانش‌آموزان را تحریک می‌کند، تفکر اصیل را تشویق می‌کند و فرصت‌هایی برای کاوش و آزمایش فراهم می‌کند (توکان، و همکاران، ۲۰۲۴). محیط آموزشی از طریق خودسازی و خودآموزی، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل دادن به رشد پتانسیل خلاق دانش‌آموزان دارد (ویلدانوف^۵ همکاران، ۲۰۲۳). علاوه بر این، محیط‌های آموزشی سازگار به‌عنوان فضاهای خلاقانه‌ای در نظر گرفته می‌شوند که توانایی‌های فکری مرتبط با خلاقیت را پرورش می‌دهند، به‌طور کلی، یک محیط آموزشی خلاق برای پرورش تحرک اجتماعی و حرفه‌ای

¹ Mehmet Aslan

² Shaikh

³ Bazylkanova

⁴ sarana

⁵ Vildanov

دانش‌آموزان و آماده‌سازی آن‌ها برای تقاضاهای پویای بازار کار مدرن ضروری است (بابنکو، ۲۰۲۲). مطالعات نشان داده که ساختار کلاس (فکری نوجه‌ده و فولادچنگ ۲۰۱۹؛ نوشادی و شیخ‌الاسلامی، ۲۰۱۷) و جو حاکم بر مدرسه (مرادی‌زاده، پیرانی و فقیهی ۲۰۱۶؛ توکاو^۱ و همکاران، ۲۰۱۳؛ پیلکاو سکایت والیکینی^۲ و همکاران، ۲۰۱۱؛ گیسون^۳، ۲۰۱۱) باعث کاهش فرسودگی تحصیلی می‌شوند همچنین پژوهش کورکین^۴ و همکاران (۲۰۱۴) از مهم‌ترین پژوهش‌هایی است که اثرات مشترک جنبه‌های متعدد جو کلاس درس روی اهمال‌کاری را به‌طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق باورهای انگیزشی بررسی کرده است. نتایج این پژوهش نشان داد که از بین ابعاد مختلف جو کلاسی، علاقه موقعیتی درسی، پیش‌بینی‌کننده منفی مستقیم اهمال‌کاری تحصیلی است. یافته‌ها همچنین نشان دادند که خودکارآمدی تأثیر سازمان یا حمایت مربی بر اهمال‌کاری را واسطه‌گری می‌کند و همچنین جو کلاس به‌طور غیرمستقیم از طرق باورهای انگیزشی بر اهمال‌کاری تأثیر دارد (سلمانی و همکاران، ۲۰۱۷).

مبحث دیگری که با فرسودگی تحصیلی و اهمال‌کاری در ارتباط است بحث فشارهای تحصیلی است. هر دانشجویی در دانشگاه که باکلاس‌ها و درس‌های گوناگونی سروکار دارد به شکلی در معرض فشارهای روانی قرار دارد، رایج‌ترین نوع از انواع فشارهای روانی تجربه اضطراب و استرس است که اکثر دانشجویان در موقعیت‌های مختلف مانند جلسه امتحان و دیر رسیدن به کلاس درس، تجربه می‌کنند. فشارهای تحصیلی می‌توانند از چندین جنبه مختلف تعریف شوند. از جمله این فشارها می‌توان به فشارهای تحصیلی اجتماعی، فشارهای تحصیلی آکادمیک، فشارهای تحصیلی خانوادگی و فشارهای تحصیلی از طریق پیروان اشاره کرد. فشارهای تحصیلی آکادمیک به فشارهایی اشاره دارد که به‌عنوان نتیجه خود فراخوانی‌های تحصیلی و مطالبات آکادمیکی ایجاد می‌شود (جوآن اریباس مارین^۵).

¹ Tukaev

² Pilkauskaitė-Valickienė

³ Gibson

⁴ Corkin

⁵ Arribas Marín

۲۰۱۳). فشارهای تحصیلی اجتماعی نیز به فشارهایی اشاره دارد که توسط هم‌کلاسی‌ها، خانواده یا جامعه بر روی فرد تحمیل می‌شود و ممکن است منجر به کاهش تمرکز و موفقیت در مدرسه شود. همچنین فشارهای تحصیلی خانوادگی به فشارهایی اشاره دارد که از سوی خانواده بر روی فرد تحمیل می‌شود و ممکن است باعث ایجاد انتظارات بالا و فشارهای روانی بر روی دانش‌آموز شود. این فشارها ممکن است باعث کاهش تمرکز، کاهش میزان موفقیت تحصیلی و تأثیرات منفی بر روحیه دانش‌آموزان شوند. همچنین فشارهای تحصیلی ممکن است منجر به اختلال در تعادل زندگی شخصی و شغلی دانشجویان شود از جمله فشارهای تحصیلی می‌توان به فشارهای مربوط به امتحانات نهایی، تعداد زیادی از تکالیف و مطالعه برای امتحانات اشاره کرد از طرف دیگر، فشارهای تحصیلی ممکن است باعث تغییر در الگوی تغذیه دانشجویان شود، به طوری که برخی از آن‌ها در شرایط فشار تحصیلی کمتر و برخی دیگر در شرایط فشار تحصیلی بیشتر، مقدار کالری مورد نیاز خود را دریافت کنند (گارسیا^۱ و همکاران، ۲۰۲۳) فشارزاهای تحصیلی به ناکارآمدی ارزیابی دانش‌آموز نسبت به عدم توازن بین منابع اطلاعاتی و زمان دستیابی بر می‌گردد (ردی^۲ و همکاران، ۲۰۱۸) براین اساس فشار تحصیلی همواره در عرصه‌های آموزشی قابل مشاهده بوده تقریباً تمام دانش‌آموزان و دانشجویان در برهه‌ای از دوران تحصیل خود آن را تجربه می‌کنند (آیهی و اهاناکا^۳، ۲۰۱۹؛ پروتاگس^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). اگرچه پژوهش‌های بسیاری در زمینه فرسودگی انجام شده اما بررسی این موضوع در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان مهم‌تر است، به این دلیل که دانشگاه فرهنگیان وظیفه تربیت معلمان آینده را بر عهده دارد تأثیر دانشگاه تربیت معلم بر توسعه نیروی انسانی قابل توجه است، زیرا این مؤسسات نقش مهمی در شکل دادن به کیفیت منابع انسانی در آموزش دارند. دانش‌آموختگان این دانشگاه بایستی بتوانند به‌عنوان یک معلم در جامعه ایفای نقش کرده و سودمند باشند قانون جمهوری اندونزی شماره ۱۴ در سال (۲۰۰۵) در مورد معلمان

¹ Garcia

² Reddy

³ Aihie & Ohanaka

⁴ Portoghese

و سخنرانان بیان می‌کند که معلمان باید دارای مدارک تحصیلی، شایستگی‌ها، گواهینامه مربیان باشند، از نظر جسمی و روانی سالم باشند و اهداف آموزشی ملی را محقق کنند. معلمان مربیان حرفه‌ای هستند که وظیفه اصلی آموزش، راهنمایی، هدایت، ارزیابی و ارزشیابی دانش‌آموزان را بر عهده دارند. عملکرد معلمان به‌عنوان دستاوردهایی در انجام وظایف خود در مهلت‌های مشخص اندازه‌گیری شده تفسیر می‌شود (افندی^۱، ۲۰۱۸)؛ فرسودگی تحصیلی می‌تواند اثرات مخربی بر عملکرد دانشجو معلمان داشته باشد و اهمیت پرداختن به این موضوع برای حمایت از رفاه و پیشرفت حرفه‌ای آن‌ها لازم است. تحقیقات نشان داده است که فرسودگی تحصیلی بر رفاه، عملکرد تحصیلی و تعهد شغلی دانشجو معلمان تأثیر منفی می‌گذارد. فرسودگی تحصیلی با کاهش علاقه به برنامه‌های درسی مرتبط است و به رشد دانشجویان آسیب می‌رساند که می‌تواند بر عملکرد تحصیلی آینده و آینده شغلی آن‌ها تأثیر بگذارد (یون لو^۲ و همکاران، ۲۰۲۱) علاوه بر این، فرسودگی تحصیلی می‌تواند منجر به کاهش درک خود تحصیلی و مهارت‌های شایستگی اجتماعی در دانشجویان شود (اوه^۳ و همکاران، ۲۰۲۳). این یافته‌ها نشان می‌دهد که فرسودگی تحصیلی می‌تواند اثرات ماندگاری بر شغل دانشجو معلمان داشته باشد و بر رفاه، عملکرد و تعهد آن‌ها به نقش‌های آتی، به‌عنوان معلمان آینده تأثیر بگذارد.

از طرف دیگر، جو آموزشی خلاق متغیری وابسته به محیط است و بررسی نقش آن در رابطه با فشارهای تحصیلی از اهمیت زیادی برخوردار است و اما به این موضوع بایستی توجه داشت که اهمال‌کاری یک مبحث پیچیده و دارای علل و جوانب متعددی است و پیچیدگی آن در اینجا مشخص می‌شود که دانشجویان اهمال‌کاری می‌کنند؛ اما از اهمال‌کاری خود ناراحت می‌شوند و یا احساس سردرگمی و خستگی می‌کنند. با توجه به گفته‌های پیشین بنابراین مسأله اصلی که این پژوهش به آن می‌پردازد میزان اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی در دانشگاه فرهنگیان و میان دانشجو معلمان بود، چراکه دانشگاه فرهنگیان به

¹ Afandi

² Yun Luo

³ Jimin, Oh

سبب تربیت معلمان آینده این سرزمین بسیار بااهمیت به شمار می‌رود و بررسی اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی در بین دانشجومعلم‌ان از اهمیت بیشتری برخوردار است؛ زیرا دانشجو معلم‌ان، معلمان آینده این سرزمین هستند و اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی در این قشر سبب تداخل در تربیت دانش‌آموزانی می‌شود که در آینده وظیفه تربیت آنان به این قشر محول می‌شود. اثرات بلندمدت فرسودگی تحصیلی بر شغل دانشجو معلم‌ان می‌تواند پیامدهای مهمی داشته باشد. بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی میزان اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی و ارتباط آن با فشارزاهای تحصیلی و جو آموزشی خلاق در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان می‌باشد. با توجه به موارد گفته شده، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به پرسش‌های زیر می‌باشد: اهمال‌کاری تحصیلی چه تاثیری بر فرسودگی تحصیلی دانشجومعلم‌ان دارد؟ فشارزاهای تحصیلی چه تاثیری بر اهمال‌کاری تحصیلی در دانشجومعلم‌ان دارند؟ تاثیر فشارزاهای تحصیلی بر فرسودگی تحصیلی دانشجو معلم‌ان به چه صورت می‌باشد؟ رابطه بین جو خلاق و فرسودگی تحصیلی چیست؟ فشارزاهای تحصیلی چه تاثیری بر جو خلاق دارند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی است از روش تحلیلی از نوع هم‌بستگی در قالب مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان استان مرکزی در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بودند. از این جامعه با روش نمونه‌گیری تصادفی ۱۰۰ دانشجو معلم به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش از چهار پرسش‌نامه استفاده شد. به‌منظور بررسی فشارزاهای تحصیلی از پرسش‌نامه عوامل فشارزاهای دانشجویی پولادری‌شهری (۱۳۷۴) با ۵۴ گویه و ۴ مولفه شرایط تحصیلی (گویه‌های ۱ تا ۱۵)، محیط آموزشی (گویه‌های ۱۶ تا ۳۰)، فارغ‌التحصیلی (گویه‌های ۳۱ تا ۴۲) و محیط خوابگاه (گویه‌های ۴۳ تا ۵۴)؛ استفاده شد. نمره‌گذاری این پرسش‌نامه بر اساس طیف لیکرت می‌باشد. لازم به ذکر است روایی این پرسش‌نامه با استفاده از نظر متخصصان و ضریب آلفای کرونباخ برای کل

پرسش‌نامه ۰/۹۲ و برای مؤلفه‌های شرایط تحصیلی ۰/۹۰، محیط آموزشی ۰/۹۱، فارغ التحصیلی ۰/۸۵ و محیط خوابگاه ۰/۸۳ به دست آمد که نتایج حاکی از پایایی مناسب ابزار پژوهش است.

برای بررسی ادراک از جو آموزشی از پرسش‌نامه اکوال^۱ (۱۹۹۶) استفاده شد. این پرسش‌نامه دارای ۵۵ گویه است که بر اساس مؤلفه‌های ده‌گانه اکوال شامل: چالش (۸ گویه)، آزادی (۶ گویه)، حمایت از ایده‌ها (۶ گویه)، اعتماد و اطمینان (۱۱ گویه)، مباحثه (۶ گویه)، تضاد (۵ گویه)، خطرپذیری (۴ گویه) زمان دادن به ایده‌ها (۴ گویه)، سرزندگی و پویایی (۳ گویه)، شادمانی و شوخ‌طبعی (۲ گویه). نمره‌گذاری این پرسش‌نامه نیز براساس مقیاس لیکرت است. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسش‌نامه ۰/۹۳ و برای مؤلفه‌های چالش ۰/۸۷، آزادی ۰/۸۵، حمایت از ایده‌ها ۰/۸۲، اعتماد و اطمینان ۰/۸۴، مباحثه ۰/۸۴، تضاد ۰/۸۰، خطرپذیری ۰/۸۲، زمان داده به ایده‌ها ۰/۸۰، سرزندگی و پویایی ۰/۷۹، شادمانی و شوخ‌طبعی ۰/۷۸ به دست آمد که نتایج حاکی از پایایی پرسش‌نامه و مؤلفه‌های آن است.

به‌منظور بررسی اهمال‌کاری تحصیلی از پرسش‌نامه سواری (۱۳۹۰) شامل ۱۲ گویه و ۳ مؤلفه استفاده شد. مؤلفه‌های این پرسش‌نامه عبارتند از: اهمال‌کاری ناشی از خستگی، اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی و اهمال‌کاری عمدی. نمره‌گذاری در این پرسش‌نامه نیز بر اساس طیف لیکرت است. در بررسی پایایی این پرسش‌نامه، ضریب آلفای کرونباخ برای مجموع پرسش‌نامه ۰/۹۷ به دست آمد و برای مؤلفه‌های اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی ۰/۸۷، اهمال‌کاری ناشی از خستگی ۰/۹۰، اهمال‌کاری عمدی ۰/۹۳ به دست آمد که نشان از پایایی پرسش‌نامه می‌باشد.

به‌منظور بررسی عوامل فرسودگی تحصیلی از پرسش‌نامه رابرسو و همکاران (۲۰۰۷) استفاده شد که دارای ۱۵ گویه و ۳ مؤلفه می‌باشد. شامل خستگی هیجانی تحصیلی، بی‌علاقگی تحصیلی، ناکارآمدی تحصیلی. گویه‌ها بر اساس مقیاس لیکرت نمره‌گذاری

^۱ Ekvall

شده‌اند. ضریب آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های ذکر شده به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۹۱، ۰/۸۴ به دست آمد که از پایایی پرسش‌نامه حکایت می‌کند. جهت تحلیل داده‌های گردآوری شده از روش آماری مدل‌سازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار Smart PLS استفاده شد. در بررسی مدل‌های بیرونی از سه معیار پایایی، روایی هم‌گرا^۱ و روایی واگرا^۲ و پایایی ترکیبی و نیز برای بررسی اثر واسطه‌ای از آزمون بوت استراپ و ضریب تعیین برای ارزیابی مدل درونی استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

در بررسی مدل، ابتدا مؤلفه‌های هر پرسش‌نامه بر اساس میانگین سؤالات مرتبط به دست آمد و سپس مؤلفه‌ها، به‌عنوان نشانگر در مدل مورد استفاده قرار گرفت، در جدول زیر، شاخص‌های توصیفی برای مؤلفه‌ها، محاسبه شده است:

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی مؤلفه‌های پژوهش

مؤلفه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
استرس‌زاهای شرایط تحصیلی	۱۰۰	۲/۴۰۱	۰/۶۵۳	۱/۱۰	۳/۷۰
محیط آموزشی فارغ التحصیلی	۱۰۰	۲/۹۴۹	۰/۵۲۴	۱/۶۵	۳/۹۰
محیط خوابگاه فرسودگی تحصیلی	۱۰۰	۲/۳۱۲	۰/۶۹۶	۱/۰۰	۴/۰۰
بی‌علاقگی تحصیلی	۱۰۰	۲/۷۳۴	۰/۶۴۵	۱/۲۳	۴/۰۰
ناکارآمدی تحصیلی	۱۰۰	۴/۱۶۲	۱/۰۶۲	۱/۰۰	۶/۶۰
چالش‌های تحصیلی	۱۰۰	۴/۳۵۰	۰/۹۹۶	۱/۷۵	۶/۷۵
آزادی تحصیلی	۱۰۰	۴/۳۹۷	۰/۸۹۰	۲/۳۳	۶/۵۰
چالش‌های تحصیلی	۱۰۰	۲/۷۱۶	۰/۷۱۷	۱/۰۰	۴/۶۳
آزادی تحصیلی	۱۰۰	۲/۶۷۰	۰/۶۲۹	۱/۰۰	۴/۰۰

^۱. Convergent Validity

^۲. Divergent Validity

مؤلفه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
حمایت از ایده‌ها	۱۰۰	۲/۹۲۵	۰/۷۲۲	۱/۰۰	۴/۳۳
اعتماد و اطمینان	۱۰۰	۲/۸۸۰	۰/۵۹۳	۱/۲۷	۴/۱۸
مباحثه	۱۰۰	۲/۹۳۰	۰/۶۹۶	۱/۰۰	۴/۳۳
تضاد	۱۰۰	۲/۸۱۷	۰/۵۹۱	۱/۰۰	۴/۰۰
اهمال کاری عمدی	۱۰۰	۲/۷۷۰	۰/۹۲۷	۱/۰۰	۵/۰۰
اهمال کاری ناشی از خستگی	۱۰۰	۲/۶۵۰	۱/۰۷۷	۱/۰۰	۵/۰۰
جسمی و روانی					
اهمال کاری ناشی از بی‌برنامگی	۱۰۰	۲/۷۶۷	۱/۰۸۷	۱/۰۰	۵/۰۰

در مدل‌سازی معادلات ساختاری به روش کمترین مربعات جزئی، معیارهایی برای ارزیابی مدل بیرونی (مدل اندازه‌گیری) و مدل درونی (مدل ساختاری) در نظر گرفته می‌شود که در جدول زیر ارائه شده است و در ادامه برای مدل پژوهش مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جدول ۲. خلاصه مراحل تحلیل داده‌ها

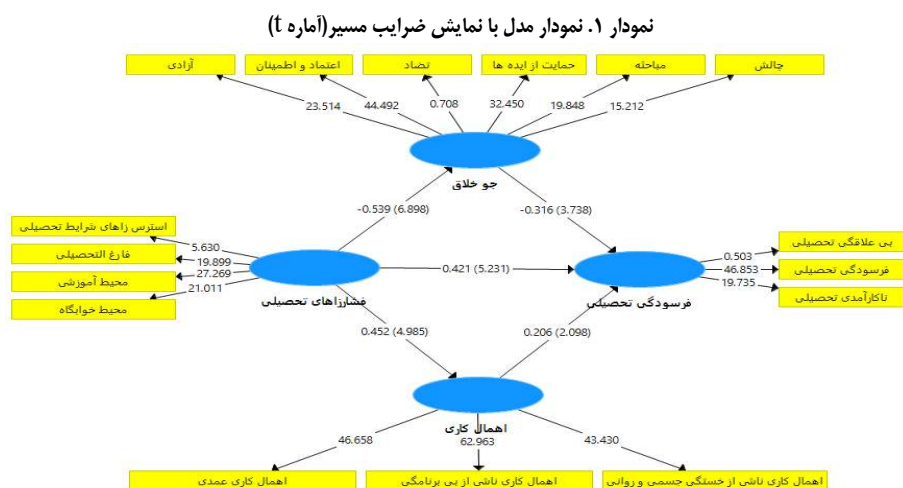
پایایی شاخص‌ها		پایایی	ارزیابی مدل بیرونی
آلفای کرونباخ	بررسی تک‌بعدی بودن		
پایایی مرکب	روایی هم‌گرا (متوسط واریانس استخراج‌شده)	روایی	
	روایی افتراقی		
	برآورد ضریب مسیر		ارزیابی مدل درونی
	ضریب تعیین (R^2) متغیرهای پنهان درون‌زا		
	ارتباط پیش‌بین		
	متوسط اشتراکی		بررسی شاخص‌های کیفیت
	متوسط افزونگی		مدل

پایایی شاخص‌ها		پایایی	ارزیابی مدل بیرونی
آلفای کرونباخ	بررسی تک‌بعدی بودن		
پایایی مرکب	روایی هم‌گرا (متوسط واریانس استخراج‌شده)		
	روایی افتراقی		
	بررسی ضرایب معناداری Z مربوط به هر یک از فرضیات		آزمون فرضیات

در مدل‌سازی معادلات ساختاری به روش کمترین مربعات جزئی، معیارهایی برای ارزیابی مدل بیرونی (مدل اندازه‌گیری) و مدل درونی (مدل ساختاری) در نظر گرفته می‌شود، مدل اندازه‌گیری به ارتباط بین متغیرهای پنهان و نشانگرها می‌پردازد، به‌منظور ارزیابی مدل اندازه‌گیری (مدل بیرونی)، پایایی و روایی سازه‌ها و شاخص‌ها مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. بررسی‌ها نشان داد که معیارهای آلفای کرونباخ و پایایی مرکب برای هر یک سازه‌های مدل بیشتر از ۰/۷ به دست آمده است که نشان می‌دهد تمامی سازه‌ها از پایایی لازم برخوردار بودند. همچنین مقدار *Ave* برای تمامی سازه‌ها بیشتر از ۰/۵ به دست آمده است که بیانگر تأیید اعتبار هم‌گرا است. برای ارزیابی اعتبار واگرا با استفاده از معیار *HTMT*، بررسی‌ها انجام شد و بدین ترتیب روایی واگرا نیز تأیید گردید. به‌منظور ارزیابی مدل ساختاری (مدل درونی)، ابتدا معناداری بارهای عاملی با استفاده از روش بوت استرپ^۱ برای به دست آوردن مقادیر *t* بررسی شد که نتایج آن در جدول زیر ارائه شده است و نتایج نشان داد که همگی معنی‌دار بوده و دارای بار عاملی بیش از ۰/۵ می‌باشند همچنین برای بررسی هم‌خطی چندگانه از عامل تورم واریانس (*VIF2*) استفاده شد و مقادیر *VIF* محاسبه‌شده برای تمامی مؤلفه‌ها کمتر از ۵ می‌باشد. بنابراین مشکل هم‌خطی وجود ندارد. در ادامه مدل ساختاری پژوهش همراه با ضرایب استاندارد و آماره‌های *t* ارائه شده است:

¹ Bootstrap

² Variance inflation factor

نتایج نشان می‌دهد که اهمال‌کاری بر فرسودگی تحصیلی، فشارزاهای تحصیلی بر اهمال‌کاری و فشارزاهای تحصیلی بر فرسودگی تحصیلی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارند. همچنین جو خلاق بر فرسودگی تحصیلی و فشارزاهای تحصیلی بر جو خلاق تأثیر منفی و معنی‌داری دارند.

در جداول ۳ و ۴ اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها همراه معنی‌داری مسیر آمده است. اندازه اثر مربوط به هر مسیر نیز در جدول ارائه شده است.

جدول ۳. مسیرهای مستقیم و معنی‌داری آن‌ها در مدل

مسیر	ضریب مسیر	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معنی‌دار	اندازه اثر
اهمال کاری -> فرسودگی تحصیلی	۰/۲۰۶	۰/۱	۲/۰۷۲	۰/۰۳۹	۰/۰۸
جو خلاق -> فرسودگی تحصیلی	-۰/۳۱۶	۰/۰۸۱	۳/۸۹	۰/۰۰۰	۰/۱۶۸
فشارزاهای تحصیلی -> اهمال کاری	۰/۴۵۲	۰/۰۸۵	۵/۳۴۴	۰/۰۰۰	۰/۲۵۷
فشارزاهای تحصیلی -> جو خلاق	-۰/۵۳۹	۰/۰۷۸	۶/۸۷	۰/۰۰۰	۰/۴۱
فشارزاهای تحصیلی -> فرسودگی تحصیلی	۰/۴۲۱	۰/۰۸۳	۵/۰۷۱	۰/۰۰۰	۰/۲۷۲

جدول ۴. مسیرهای غیرمستقیم و معنی داری آنها در مدل

مسیر	ضریب مسیر	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معنی دار
فشارزاهای تحصیلی-> اهمال کاری-> فرسودگی تحصیلی	۰/۰۹۳	۰/۰۵۲	۱/۷۸۱	۰/۰۷۶
فشارزاهای تحصیلی-> جو خلاق-> فرسودگی تحصیلی	۰/۱۷	۰/۰۵۳	۳/۲۰۸	۰/۰۰۱

همچنین، تأثیر غیرمستقیم فشارزاهای تحصیلی بر فرسودگی تحصیلی از طریق جو خلاق نیز معنی دار است و با توجه به مثبت بودن ضریب مسیر به دست آمده، نوع تأثیر مثبت است. اما تأثیر غیرمستقیم فشارزاهای تحصیلی بر فرسودگی تحصیلی از طریق اهمال کاری معنی دار نیست.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف بررسی نقش فشارزاهای تحصیلی و جو آموزشی بر فرسودگی تحصیلی و اهمال کاری تحصیلی دانشجویان معلمان دانشگاه فرهنگیان صورت گرفت. مدل نهایی به دست آمده نشان داد که فشارزاهای تحصیلی اثر مستقیم بر فرسودگی تحصیلی ندارد اما از طریق میانجی‌گری جو آموزشی خلاق و اهمال کاری تحصیلی بر فرسودگی تحصیلی اثر غیرمستقیم دارد. این بخش از نتایج با نتایج شهبازیان و همکاران (۱۳۹۷)، فکری‌نوجه‌ده و فولادچنگ (۱۳۹۸) و گراوند و همکاران (۱۴۰۱) هم‌سو است. بنابراین از نتایج به دست آمده می‌توان دریافت که فشارزاهای تحصیلی می‌توانند زمینه‌های اهمال را فراهم کرده و افزایش دهند و موجب فرسودگی تحصیلی شوند. به عبارت دیگر دانشجویان تحت تأثیر الزامات و فشارهای تحصیلی قرار می‌گیرند. بررسی‌ها نشان می‌دهد اگر منابع و امکانات مناسب در اختیار دانشجویان قرار داده شود تا حدی می‌توان استرس ناشی از الزامات و فشارهای تحصیلی را کنترل و مدیریت کرد (گراوند و همکاران، ۱۴۰۱). از سوی دیگر دانشجویان در چنین شرایطی با ارزیابی توانایی‌ها و فشارهای تحصیلی هیجانات منفی مانند استرس و اضطراب را تجربه می‌کنند و در نهایت برای رهایی از این حالات منفی از

سبک‌های مقابله‌ای مانند اهمال‌کاری استفاده می‌نمایند (سواری و همکاران، ۱۳۹۹). در واقع فرد با به تعویق انداختن وظایف خود و اهمال‌کاری در تلاش است هیجانات منفی را از خود دور کند. بنابراین اهمال‌کاری تحصیلی رایج‌ترین نوع اهمال‌کاری میان دانشجویان است که می‌تواند بر فرسودگی تحصیلی تأثیر مثبت داشته و باعث افزایش آن شود.

همچنین جو خلاق بر فرسودگی تحصیلی و فشارزاهای تحصیلی بر جو خلاق تأثیر منفی و معنی داری دارند. این بخش از نتایج با یافته‌های سنبرچی^۱ (۲۰۱۸)، سلمانی و همکاران (۱۳۹۶) هم‌سو است. بسیاری از صاحب‌نظران بر این باورند که به‌کارگیری جو آموزشی خلاق به‌خصوص در دانشگاه‌ها می‌تواند اثرات مثبت زیادی به همراه داشته باشد. بنابر نتایج بسیاری از پژوهش‌ها نظیر پژوهش کرمی (۱۳۹۰)، جوها سین و مک آلیسی^۲ (۲۰۰۴)، شرط اصلی به‌کارگیری محیط‌های یادگیری خلاق در آموزش، داشتن فراگیرانی توانمند برای حضور در چنین محیط‌هایی است و دانشگاه یکی از بهترین جایگاه‌های آموزشی جهت کاربست چنین رویکردی است؛ بر این مبنا فضای آموزشی دانشگاه می‌بایست به‌گونه‌ای باشد که به نیازها و علایق دانشجویان توجه کند و تمایل یادگیری در دانشجویان را تقویت نماید. هرچه درک فراگیران از جو آموزشی خلاق بیشتر باشد، اهمال‌کاری تحصیلی در آن‌ها کمتر می‌شود و تمایل بیشتری جهت حضور در فضای آموزشی نشان خواهند داد.

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان نتیجه گرفت که از آنجاکه جو آموزشی خلاق، نقش واسطه‌ای در رابطه میان فشارزاهای تحصیلی و فرسودگی تحصیلی دارد پس هرچه فضای دانشگاه بر اساس تعاملات و اظهارنظر دانشجویان، عقاید و افکار آنان سازمان‌دهی شود و هرچه دسترسی به منابع متنوع و غنی فراهم باشد، دانشجویان از اهمال‌کاری تحصیلی فاصله گرفته و در نهایت فرسودگی تحصیلی آنان نیز بهبود می‌یابد. استادان و مسئولین دانشگاه فرهنگیان با توجه به نقش کلیدی که دانشجویان این دانشگاه در آینده

¹ Cenberci

² Johassen & McAleese

سازی کشور دارند، می‌بایست بر تقویت مؤلفه‌های جو آموزشی خلاق متمرکز شوند. همچنین براساس یافته‌های حاصل از این پژوهش پیشنهاد می‌شود این بررسی بر روی سایر دانشجویان از دانشگاه‌های دیگر نیز صورت گرفته و نتایج آن‌ها با نتایج پژوهش حاضر مقایسه شود. همچنین عوامل بهبود شرایط موجود از نگاه دانشجویان مورد بررسی قرار گیرد. علاوه بر این براساس بحث و نتیجه‌گیری از این بررسی، پیشنهاد می‌شود مسئولین دانشگاه فرهنگیان و برنامه‌ریزان این دانشگاه، در سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی‌های آموزشی، فرهنگی و تربیتی خود از منابع گوناگون بهره‌برداری نمایند. و تا حد امکان در تصمیم‌گیری‌های خود از نظرات دانشجویان استفاده نمایند.

منابع

- حسین پور، الهام، عسگری، علی، و آیتی، محسن. (۱۳۹۵). رابطه اعتیاد به اینترنت و تلفن همراه با فرسودگی تحصیلی دانشجویان. *فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۶(۴)، ۵۹-۷۳.
- رحمت پور، پردیس، چهارزاد، مینومیترا، قنبری، عاطفه، و سادات ابراهیمی، سید رضا. (۱۳۹۸). فرسودگی تحصیلی به عنوان یک عارضه آموزشی و جلوگیری از ارتقاء در بین دانشجویان مقطع کارشناسی: یک مطالعه مقطعی. *آموزش و ارتقای سلامت*، ۸(۱)، ۲۰۱-۱۹-۱۶۵.
- سیف، علی اکبر. (۱۳۹۶). روان شناسی تربیتی نوین: روان شناسی یادگیری و آموزش. تهران: انتشارات دوران.
- سلمانی، منصور، خامسان، احمد، و اسدی یونسی، محمدرضا. (۱۳۹۶). نقش واسطه‌ای باورهای انگیزشی در رابطه‌ی ادراک از جو کلاس و تعلل‌ورزی دانشجویان. *روان‌شناسی تربیتی*، ۱۳(۴۳)، ۱۴۱-۱۶۹.
- سواری، کریم، فلاحی، مریم، خلیفه، قدرت‌اله، و حاجی عرب، سمیرا. (۱۳۹۹). اثرات فشار روانی بر اهمال‌کاری تحصیلی از طریق میانجی‌گری انگیزش تحصیلی و اعتیاد به اینترنت. *راهبردهای آموزش*، ۱۳(۶)، ۵۵۳-۵۶۰.
- شهبازیان خونینگ، آیدین، مصرابادی، جواد، و فرید، آرش. (۱۳۹۸). نقش تعلل‌ورزی و تنهایی در فرسودگی تحصیلی دانشجویان. *رویش*، ۷(۱۰)، ۱۸۳-۱۹۸.
- فکری نوجه‌ده، فوزیه، و فولادچنگ، محبوبه. (۱۳۹۸). مدل علی تأثیر ساختار کلاس بر فرسودگی تحصیلی: نقش واسطه‌ای انگیزش. *روانشناسی تحولی (روانشناسان ایرانی)*، ۱۵(۵۹)، ۳۰۹-۳۲۱.
- کرمی، مرتضی. (۱۳۹۲). طراحی و سنجش تأثیر محیط‌های یادگیری سازنده‌گرا بر رضایت، نگرش و یادگیری در آموزش عالی (مورد درس روابط انسانی در سازمان‌های آموزشی). *آموزش عالی ایران*، ۵(۲).
- مرادی‌زاده، سهراب، پیرانی، ذبیح‌الله، و فقیهی، علیرضا. (۱۳۹۸). ارائه مدل ساختاری فرسودگی تحصیلی بر اساس جو حاکم بر مدرسه، خودکارآمدی تحصیلی و حمایت اجتماعی دانش‌آموزان متوسطه استان لرستان. *پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۶(۲)، ۹-۲۰.
- مرزوقی، رحمت‌اله، حیدری، معصومه، و حیدری، الهام. (۱۳۹۲). بررسی رابطه عدالت آموزشی با فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی. *گام‌های توسعه در آموزش پزشکی*، ۱۰(۳)، ۲۱۶-۲۱۰.
- نوشادی، سهیلا، و شیخ‌الاسلامی، راضیه. (۱۳۹۶). رابطه‌ی ساختار کلاس و سازگاری دانشجویان با دانشگاه: نقش واسطه‌ای فرسودگی تحصیلی. *مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۴(۲۵)، ۱۲۳-۱۵۲.
- Aslan, M., Kosir, S., & Levidze, M. (2020). Theoretical foundations of adolescent development through Tagiuri's taxonomy: Analysis of educational setting as an organizational climate. *The Open Psychology*, 13(1).
- Arribas Marin, J. (2013). Towards a causal model of the dimensions of academic stress in nursing students. [In Spanish]

- Afandi, P. (2018). *Manajemen Sumber Daya Manusia* (Teori, Konsep dan Indikator). Zanafa Publishing.
- Aihie, O. N., & Ohanaka, B. I. (2019). Perceived academic stress among undergraduate students in a Nigerian university. *Educational and Social Research*, 9 (2), 56–66.
- Bazykanova, A., & Dalelkanova, I. (2022). The concept of academic integrity perceived through the eyes of students at one higher educational institution in Kazakhstan. Scientific Collection "InterConf", 20, (105), 101–121. [In Russian]
- Babenko, T. V. (2022). Creative educational environment as a condition for the development of social and professional mobility of the future teacher. Proceedings. Series: *Pedagogical Sciences*, (204), 90–94.
- Cenberci, S. (2018). The investigation of the creative thinking tendency of prospective mathematics teachers in terms of different variables. *Education and Training Studies*, 6 (9), 78–85.
- Coleman, J. S. (2018). *Parents, their children, and schools*. Taylor & Francis.
- Corkin, D. M., Yu, S. L., Wolters, C. A., & Wiesner, M. (2014). The role of the college classroom climate on academic procrastination. *Learning and Individual Differences*, 32, 294–303.
- Fekri Nojehdeh, F., & Fouladchang, M. (2019). A causal model of the impact of classroom structure on academic burnout: The mediating role of motivation. *Developmental Psychology (Iranian Psychologists)*, 15 (59), 309–321. [In Persian].
- Gibson, S. H. (2011). *How action-learning coaches foster a climate conducive to learning*. Fielding Graduate University, Santa Barbara, CA.
- García Padilla, A. A., Escorcía Bonivento, C. V., & Perez Suarez, B. S. (2017). Síndrome de burnout y sentimiento de autoeficacia en profesores universitarios. *Propósitos y Representaciones*, 5 (2), 65–126.
- Geravand, H., Sabzian, S., & Pakmehr, H. (2022). A structural model of the effect of academic stressors on academic burnout: The mediating role of perceived creative classroom climate and academic procrastination. *Studies in Learning and Instruction*, 14 (1), 67–90. [In Persian]
- Hosseinpour, E., Asgari, A., & Ayati, M. (2016). The relationship between internet and mobile phone addiction with academic burnout among students. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 6 (4 (24)), 59-73. [In Persian].
- Johassen, D., & McAleese, T. (2004). A manifesto for a constructivist approach to technology in higher education. Retrieved October, 19, 2004.
- Kim, B., Jee, S., Lee, J., An, S., & Lee, S. M. (2018). Relationships between social support and student burnout: A meta-analytic approach. *Stress and Health: the International Society for the Investigation of Stress*, 34 (1), 127–134.
- Karami, M. (2013). Designing and measuring the impact of constructivist learning environments on satisfaction, attitude, and learning in higher education (Case study: Human relations in educational organizations course). *Iranian Higher Education*, 5 (2). [In Persian]
- Lee, M. Y., & Lee, S. M. (2018). The effects of psychological maladjustments on predicting developmental trajectories of academic burnout. *School Psychology International*, 39 (3), 217–233.
- Marzouqi, R., Heidari, M., & Heidari, E. (2013). The relationship between educational justice and academic burnout among students at the University of Welfare and Rehabilitation Sciences. *Strides in Development of Medical Education*, 10 (3), 210-216. [In Persian]
- Moradzadeh, S., Pirani, Z., & Faghihi, A. (2016). Providing a structural model of academic burnout based on school climate, academic self-efficacy, and social support among high school students in Lorestan province. *Quarterly Research in School and Virtual Learning*, 6 (2), 9–20. [In Persian]
- Noshadi, S., & Sheikh Eslami, R. (2017). The relationship between classroom structure and students' adjustment to university: The mediating role of academic burnout. *Educational Psychology Studies*, 14 (25), 123–152. [In Persian]

- Orpina, S., & Prahara, S. (2019). Self-efficacy dan burnout akademik pada mahasiswa yang bekerja. *Indonesian Educational Counseling*, 3 (2), 119–130.
- Okta, V. (2022). Pengaruh Academic Burnout dan Academic Engagament Terhadap School Well-Being Santri Pesantren. *Nusantara Journal of Behavioral and Social Sciences*, 1(3), 89-94.
- Oh, J., & Wolf, S. (2023). Negative effects of teacher burnout on student executive function and social-emotional outcomes. *Educational Psychology*, 43 (4), 304–325.
- Pilkauskaite-Valickiene, R., Zukauskene, R., & Raiziene, S. (2011). The role of attachment to school and open classroom climate for discussion on adolescents' school-related burnout. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 15, 637–641.
- Portoghese, I., Galletta, M., Porru, F., Burdorf, A., Sardo, S., D'Aloja, E., Finco, G., & Campagna, M. (2019). Stress among university students: Factorial structure and measurement invariance of the Italian version of the Effort-Reward Imbalance student questionnaire. *BMC Psychology*, 7 (1), 68.
- Rahmatpour, P., Chehrzad, M., Ghanbari, A., & Sadat-Ebrahimi, S. R. (2019). Academic burnout as an educational complication and promotion barrier among undergraduate students: A cross-sectional study. *Education and Health Promotion*, 8, 201. [In Persian]
- Reddy, K. J., Menon, K. R., & Thattil, A. (2018). Academic stress and its sources among university students. *Biomedicine and Pharmacology*, 11 (1).
- Sarana, S., Sadida, A., Mansyur, A. W., & Suwondo, A. (2021). IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, Volume 1108, *International Conference on Innovation. IOP Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng*, 1108, 012012.
- Saif, A. A. (2017). Modern educational psychology: Psychology of learning and teaching. Doran Publishing. [In Persian]
- Salmani, M., Khamsan, A., & Asadi Younesi, M. R. (2017). The mediating role of motivational beliefs in the relationship between classroom climate perception and student procrastination. *Educational Psychology Quarterly*, 13 (43), 141–169. [In Persian]
- Sawari, K., Fallahi, M., Khalifeh, G., & Hajjarab, S. (2020). The mediating role of motivational beliefs in the relationship between classroom climate perception and students' procrastination. *Educational Psychology*, 13 (43), 141–169. [In Persian]
- Shahbaziyanhoni, A., Mesrabadi, J., & Farid, A. (2019). The role of academic procrastination and loneliness in students' academic burnout. *Rooyesh*, 7 (10), 183–198. [In Persian]
- Shaikh, N., & Chandio, J. A. (2024). Effects of Depression on Students' Academic Performance. *Academy of Education and Social Sciences Review*, 4(2), 274–284..
- Shankland, R., Kotsou, I., Vallet, F., Bouteyre, E., Dantzer, C., & Leys, C. (2018). Burnout in university students: The mediating role of sense of coherence on the relationship between daily hassles and burnout. *Higher Education*, 1–23.
- Tovkanets, H., & Korolovich, O. (2024). The educational environment as a factor in optimizing the training of a creative teacher in a higher education institution. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: «Pedagogy. Social Work*, 1 (54), 216–219. [In Russian]
- Tukaev, S. V., Vasheka, T. V., & Dolgova, O. M. (2013). The relationships between emotional burnout and motivational, semantic, and communicative features of psychology students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 82, 553–556.
- Luo, Y., Liang, J., & Jiang, Y. (2021). The effect of positive perfectionism on academic burnout among middle-school students: Mediating role of emotional stability and moderating effect of teacher-student relationships. *International Secondary Education*, 9(4), 115–123.
- Vildanov, I., Bogoudinova, R., & Safin, R. (2023). Creative environment of scientific and educational environment: Methodology, technology of professional and personal development. *Kazan Pedagogical*, (3), 23–30. [In Russian]